

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2357/2020
15.10.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић, Гордане Комненић, Божидара Вујичића и Бисерке Живановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Живко Остојић и Јелена Остојић, адвокати из ..., пртоив тужене Републике Србије - Министарство одбране, ВП 2834/5 Нови Сад, чији је законски заступник Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4135/19 од 12.05.2020. године, у седници одржаној 15.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4135/19 од 12.05.2020. године, као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4135/19 од 12.05.2020. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1035/18 од 18.09.2019. године у усвајајућем делу, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилац АА из ... тражио да се обавезе тужена Република Србија – Министарство одбране, да му накнади нематеријалну штету исплатом 200.000,00 динара на на име душевних болова због умањења животне активности, 110.000,00 динара на име претрпљених физичких болова и 100.000,00 динара на име претрпљеног страха, све са припадајућом законском каматом од пресуђења до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка од 166.202,60 динара, **као неоснован.**

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1035/18 од 18.09.2019. године, одбијен је приговор месне ненадлежности тог суда, па је делимично усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу накнади нематеријалну штету исплатом 200.000,00 динара на на име душевних болова због умањења животне активности, 110.000,00 динара на име претрпљених физичких болова и 100.000,00 динара на име претрпљеног страха, све са припадајућом законском каматом од пресуђења до исплате, док је тужбени захтев одбијен преко досуђених 110.000,00 динара до тржених 200.000,00 динара на име претрпљених физичких болова и преко досуђених 100.000,00 динара до тражених 200.000,00 динара за претрпљени страх. Истом пресудом обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 166.202,60 динара са законском каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4135/19 од 12.05.2020. године, жалба тужене је одбијена као неоснована и првостепена пресуда потврђена у усвајајућем делу.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужена је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у складу са одредбом члана 404. ЗПП.

Применом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/11 и 55/14), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

Предмет тражене правне заштите је накнада штете коју је тужилац претрпео као припадник оружаних снага бивше СФРЈ. Побијаном одлуком судови су делимично усвојили тужбени захтев, али су приговор застарелости потраживања тужиоца, ценили супротно правном схватању израженом у одлукама Врховног суда Србије и Врховног касационог суда израженом у предметима са тужбеним захтевом и чињеничним стањем као у овој правној ствари, примењујући апсолутни рок застарелости прописаног за кривично дело оружана побуне. На основу изнетог, Врховни касациони суд налази да су ради уједначавања судске праксе, у конкретном случају испуњени услови из члана 404. ЗПП, на основу чега је и одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. ЗПП ("Сл.гласник РС" бр.72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, тужилац је био у радном односу код тужене, у чину Након завршетка средње школе распоређен је у јединицу војне полиције у касарни Маршал Тито у Загребу. Почев од јула 1991. године учествовао је у ратним дешавањима на простору бивше СФРЈ, присуствовао низу потресних догађаја, био суочен са смрћу својих колега и цивила, али и са опасношћу по сопствени живот. У септембру 1993. године прекомандован је из Хан Пјеска у Нови Сад, где је остао до пензионисања. Судови су утврдили да су се код тужиоца, услед дуготрајне изложености ратним опасностима и стресним догађајима, јавиле психичке сметње у виду депресивног поремећаја, које су касније – у току обављања професионалне делатности и изложености физичком и психичком напору, прогредирале, због чега је лечен седативима и антидепресивима. Поред психичких дошло је и до појаве соматско кардиолошких сметњи, тако да му је 2015. године констатована оклузивна тросудовна болест срца, па је исте године извршена и хирушка реваскуларизација миокарда са 2 бајпаса. Појавни облици и последице ових обољења детаљно су описане нижестепеним одлукама. Тужиоцу је решењем РФ ПИО од

27.11.2017. године утврђено право на инвалидску пензију, због потпуног губитка способности за професионалну војну службу, као последица болести. Тужилац је тужбу за накнаду штете у овој правној ствари поднео 10.06.2018. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, судови закључују да је неоснован истакнути приговор застарелости потраживања, налазећи да се у конкретном случају примењује апсолутни рок застарелости за кривично дело оружане побуне, од 30 година, па су делимично усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да тужиоцу накнади штету у досуђеним износима по траженим видовима нематеријалне штете.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је на правилно утврђено чињенично стање материјално право погрешно примењено приликом одлучивања о истакнутом приговору застарелости.

У конкретном случају, код тужиоца је дошло до појаве психичких поремећаја са елементима ПТСП, а касније и до тешке коронарне болести, услед стреса преживљеног на ратом захваћеном подручју бивше СФРЈ, а током обављања професионалне делатности у периоду од 01.07.1991. до караја 1993. године, па судови правилно налазе да се на захтев за накнаду штете примењује привилеговани рок застарелости, у складу са одредбом члана 377. Закона о облигационим односима. Међутим, погрешно закључују да се у конкретном случају има применити апсолутни рок застарелости од 30. година.

Наиме, одредбом члана 377. ЗОО, прописано је да када је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева кад истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења, при чему прекид и застој застаревања кривичног гоњења повлаче за собом и прекид и застој застаревања захтева за накнаду штете.

У конкретном случају, војне активности паравојних формација бивших република СФРЈ, све до међународног признавања бивших Југословенских република од стране Генералне скупштине ОУН (22.05.1992. године), представљају радње бића кривичног дела оружане побуне из члана 124. КЗЈ („Сл. лист СФРЈ“ бр.44/76, ... 54/90 који је био на снази у време настанка штете), за које је одредбом члана 95. став 2. истог Закона прописан рок застарелости кривичног гоњења од 15 година. Како је штета проузрокована кривичним делом, без обзира што из општепознатих разлога кривични поступак није вођен, то потраживање ове штете застарева у смислу члана 377. став 1. ЗОО, односно у року од 15 година, који је прописан за застарелост кривичног гоњења за ово кривично дело.

Приликом оцене приговора застарелости судови погрешно примењују одредбу члана 99. став 5. КЗЈ, јер иста прописује застарелост извршења кривичне санкције, којој у овој правној ствари нема места примене, јер одредба члана 377. ЗОО, не везује застарелост потраживања накнаде штете за застарелост извршења кривичне санкције. Међутим, нема места ни примени члана 96. став 6. истог Закона, којом је одређено да застарелост кривичног гоњења настаје у сваком случају када протекне двапут онолико времена колико се по закону тражи за застарелост кривичног гоњења (апсолутни рок застарелости), с обзиром да се ова одредба односи само на извршиоце кривичних дела и то у случајевим када је дошло до прекида застарелости кривичног гоњења из законом

предвиђених разлога или овом одредбом предвиђених случајева када ток застарелости почиње тећи касније у односу на моменат извршења кривичног дела.

Имајући у виду наведене законске одредбе, из којих произлази да рок застарелости кривичног гоњења за кривично дело оружане побуне износи 15 година, који се, у смислу одредбе члана 377. став 1. ЗОО, примењује и као рок застарелости потраживања накнаде штете проузроковане овим кривичним делом, као и утврђене чињенице да је штета тужиоцу проузрокована током боравка на ратом захваћеном подручју у периоду од 01.07.1991. до краја 1993. године, а да је тужбу суду са захтевом за накнаду штете поднео 10.06.2018. године, дакле по истеку привелегованог застарног рока од 15 година, то Врховни касациони суд налази да је потраживање тужиоца застарело, што и његов тужбени захтев чини неоснованим.

Како су нижестепени судови погрешном применом материјалног права тужбени захтев (делимично) усвојили, Врховни касациони суд је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио нижестепене одлуке и одбио тужбени захтев као неоснован, односно одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић